

Till Ålands lagting

Utkomststöd

Huvudsakligt innehåll

I lagförslaget höjs grunddelen i det utkomststöd som enskilda människor beviljas för att de på kort sikt ska kunna få sin försörjning ordnad och på lite längre sikt ges bättre möjlighet att klara sig på egen hand. För de personer som kan få utkomststöd enligt den högsta grunddelen, ensamboende och ensamförsörjare, utgör höjningen 38,71 euro per månad. Eftersom grunddelen för ensamboende och ensamförsörjare i dag är 444,93 euro per månad innebär ändringen för dem en höjning till 483,64 euro per månad.

Grunddelen för övriga grupper av stödtagare höjs med lägre belopp. För den grupp som får den lägsta höjningen, barn under tio år, uppgår höjningen till 25,55 euro per månad. Övriga grupper ligger däremellan.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Nuläge.....	3
2. Landskapsregeringens överväganden och förslag	4
3. Ekonomiska och administrativa konsekvenser.....	4
4. Konsekvenser för jämställdheten och miljön	5
Lagtext.....	6
L A N D S K A P S L A G om ändring av 4 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.....	6
Parallelltexter	7

Allmän motivering

1. Nuläge

Den som inte själv kan ordna sin utkomst har lagstadgad rätt till utkomststöd. Bestämmelserna om detta finns i landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd. Rätten till utkomststöd är dock inte helt absolut utan den förutsätter att den behövande i skäligen utsträckning själv verkar för att ordna sin försörjning. Detta hänger samman med utkomststödet roll. Detta stöd är tänkt att träda till först när samhällets övriga stödformer inte räcker till eller är tillämpliga, när det inte finns någon annan som är underhållsskyldig och kan fullgöra sina skyldigheter eller när den behövande inte, trots ansträngningar, klarat av att själv ordna försörjningen.

Kommunerna svarar för utkomststödet och landskapet tar del i kostnaderna genom landskapsandelssystemet.

När utkomststödet bestäms använder man sig bl.a. av en grunddel som anses motsvara huvuddelen av de levnadskostnader som människor vanligen har. Storleken på grunddelen fastslås i lagen och den är av olika storlek för olika kategorier stödtagare. Stödtagarna delas in i fem kategorier och grunddelen är högst för ensamboende och för ensamförsörjare (444,93 euro) och lägst för barn under tio år (293,65 euro).

Dessa belopp gäller från 1 februari 2012 efter att en förhållandevis stor höjning av grunddelen gjorts genom den ändring av lagen (2011/110) som trädde i kraft vid årsskiftet samt en indexjustering av utkomststödet grunddel som trädde i kraft 1 februari 2012. Rikslagstiftningen och de utredningar och beräkningar som den grundar sig på lades då till grund och var således normerande. Det primära syftet med lagändringen var att höja utkomststödet till minst samma nivå som i övriga landet. De höga matkostnaderna i landskapet beaktades dessutom på ett sådant sätt att de i beräkningarna ansågs vara 10 procent högre än de är enligt riksnormen. Samtidigt förstärktes också ensamförsörjarnas ställning ytterligare jämfört med förhållandena i övriga landet. Avsikten var att den nya grunddelen skulle vara föremål för indexuppräknings enligt konsumentprisindex men att den också skulle vara föremål för översyn om och när ändringar görs i rikslagstiftningen (framst. Nr 31/2010-2011).

Riksdagen har, efter det att lagtingets ovan nämnda beslut fattades om ändringar i utkomststödslagstiftningen, höjt grunddelen för utkomststödet i övriga landet. Också den höjningen, som är förhållandevis stor, gäller från ingången av detta år (FFS 1184/2011). Till följd av att höjningen av grunddelen i rikslagstiftningen är förhållandevis hög har den situationen uppstått att vissa grupper stödtagare i landskapet åter kommit i en situation där utkomststödet är lägre i landskapet än i övriga delar av landet, trots att det vid den senaste lagändringen konstaterades att matkostnaderna är högre i landskapet än i övriga delar av landet.

Det belopp som motsvarar full grunddel är för närvarande enligt rikslagstiftningen 461,05 euro och enligt landskapslagstiftningen 444,93 euro. Skillnaden är alltså 16,12 euro per månad. För ensamförsörjare höjs enligt rikslagstiftningen den fulla grunddelen med tio procent medan det i landskapet inte görs någon motsvarande förhöjning. Till den del det gäller ensamförsörjare och barnfamiljer bör dock beaktas att barnbidrag och ensamförsörjartillägget inom barnbidragssystemet i landskapet inte ska beaktas som inkomst i samma omfattning som enligt rikslagstiftningen. Enligt 2 § 2 punkten i den i landskapet gällande lagen betraktas endast 80 procent av barnbidraget (minst 22 euro beaktas alltså inte) och ingen del av ensamför-

sörjartillägget (50 euro) inom barnbidragssystemet som inkomst när utkomststödet beräknas.

2. Landskapsregeringens överväganden och förslag

I sitt regeringsprogram har landskapsregeringen enats om att den ekonomiska utkomsten skall förbättras för dem som har det allra sämst. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser. Landskapsregeringen föreslår därför att grunddelen i landskapet höjs till samma nivå som i övriga delar av landet. För att kompensera för det faktum att livsmedelspriserna är c. 10 procent högre på Åland än på rikssidan föreslås även förhöjning med 10 procent i grunddelen för livsmedelskostnader.

När grunddelen höjs är det endast för ensamboende och ensamförsörjare som höjningen är 38,71 euro per månad. För övriga grupper är höjningen lägre i och med att grunddelen liksom för närvarande ska utgöra en viss procent av grunddelen för ensamboende och ensamförsörjare. Procentsatserna i förhållande till full grunddel är 85 för den som fyllt 17 år och inte bor ensam eller är ensamförsörjare, 73 för den som fyllt 17 år och bor hos föräldrarna eller någon av dem, 70 för barn i åldern 10-16 år och 66 för barn under 10 år.

3. Ekonomiska och administrativa konsekvenser

I dagsläget är utkomststödet fulla grunddel på rikssidan (1 januari 2012) 461,05 euro per månad för ensamboende. På Åland är den fulla grunddelen (1 februari 2012) för ensamboende 444,93 euro per månad. En förhöjning av utkomststödet fulla grunddel till riksnivå skulle innebära en förhöjning med 16,12 euro per månad¹. Till detta läggs en förhöjning med 10 procent av livsmedelskostnadernas andel av grunddelen, vilket skulle innebära en förhöjning med 38,71 euro per månad och ge det nya beloppet 483,64 euro per månad (först görs en höjning från 444,93 euro till 461,05 euro vilket utgör 16,12 euro, sedan adderas en kompensation om 10 procent av livsmedelskostnadernas andel (49 procent) av grunddelen till beloppet, vilket ger $461,05 + 22,59 = 483,64$ euro per månad).

I FR 31/2010-2011 konstateras att en exakt kalkyl av de ekonomiska konsekvenserna av en förhöjning i utkomststödet grunddel är svår att göra dels som följd av att tillförlitlig statistik över antalet stödmottagare och antalet månader som klienterna i genomsnitt mottar utkomststöd inte finns att tillgå, och dels som följd av att stödet är konjunkturkänsligt (FR 31/2010-2011, s. 5). Med utgångspunkt i uppgifter från ÅSUB för år 2011 då de åländska utkomststödmottagarna var 531 stycken, samt i uppgifter från STAKES för år 2008 om varaktigheten i mottagandet av utkomststöd då 56 procent erhållit utkomststöd i 1-3 månader, 19 procent 4-6 månader, 14 procent 7-9 månader och 10 procent 10-12 månader (FR 31/2010-2011,

¹ Kostnaderna för förhöjning av utkomststödet till riksnivå skulle uppgå till 46 000 euro/år.

56 procent av 531 stödmottagare = $297 * \text{förhöjning } 16,12 \text{ euro} * 3 \text{ månader} = 14\,362,92 \text{ euro.}$

19 procent av 531 stödmottagare = $101 * \text{förhöjning } 16,12 \text{ euro} * 6 \text{ månader} = 9\,768,72 \text{ euro.}$

15 procent av 531 stödmottagare = $80 * \text{förhöjning } 16,12 \text{ euro} * 9 \text{ månader} = 11\,606,40 \text{ euro.}$

10 procent av 531 stödmottagare = $53 \text{ förhöjning } 16,12 \text{ euro} * 12 \text{ månader} = 10\,252,32 \text{ euro.}$

Totalt 45 990,36 euro/år

s.5), kommer vi till en estimerad årskostnad för förhöjningen enligt nedanstående:

56 procent av 531 stödmottagare = 297 *förhöjning 38,71 euro * 3 månader = 34 490,61 euro.

19 procent av 531 stödmottagare = 101 *förhöjning 38,71 euro * 6 månader = 23 458,26 euro.

15 procent av 531 stödmottagare = 80 * förhöjning 38,71 euro * 9 månader = 27 871,20 euro.

10 procent av 531 stödmottagare = 53 * förhöjning 38,71 euro * 12 månader = 24 619,56 euro.

Totalt 110 439,63 euro/år.

För år 2012 blir kostnaden lägre eftersom lagändringen antas träda i kraft under året.

Lagändringens inverkan på landskapsandelarna för de sociala driftskostnaderna kommer att behandlas i samband med det s.k. kommunpaketet om översyn av landskapsandelssystemet.

Lagförslaget bedöms inte ha några betydande administrativa konsekvenser.

4. Konsekvenser för jämställdheten och miljön

Höjningen av grunddelen gäller både kvinnor och män respektive flickor och pojkar. Till den del det gäller frågan om könsfördelningen mellan enskilda stötagare berörs har inga utredningar gjorts efter att den ovan nämnda framställningen nr 31/2010-2011 överlämnades till lagtinget. Såvitt gäller konsekvenserna för jämställdheten mellan könen hänvisar landskapsregeringen därför till de redogörelser som ingick i den framställningen.

Lagförslaget bedöms inte ha några konsekvenser för miljön.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

1.

L A N D S K A P S L A G **om ändring av 4 § landskapslagen om tillämpning i landskapet** **Åland av lagen om utkomststöd**

I enlighet med lagtingets beslut ändras 4 § landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd, sådan den lyder i landskapslagen (2011/110), som följer:

4 §

Grunddelens belopp

Utkomstödets grunddel per månad är:

- 1) 483,64 euro för ensamboende och ensamförsörjare,
- 2) 411,09 euro för andra personer som fyllt 17 år,
- 3) 353,06 euro för en person som fyllt 17 år och som bor hos föräldrarna eller hos någon av dem,
- 4) 338,55 euro för barn i åldern 10-16 år och
- 5) 319,20 euro för barn under 10 år.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Parallelltexter

- Parallelltexter till landskapsregeringens lagförslag nr xx/2011-2012